

نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم (مطالعه موردی منطقه شش شهرداری تهران)

فاطمه عزیزآبادی فراهانی

استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی،

واحد علوم و تحقیقات f_farahany@yahoo.com (مسئول مکاتبات)

سامه ابتهاج

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: در جامعه ما نیز امروزه مفهوم کج‌روی دارای مصادیق و موارد متعدد و متنوعی است که یکی از آنها پدیده وندالیسم و یا رفتارهای وندالیستی نام دارد. که در این پژوهش به نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با این مفهوم، انواع، زمینه‌ها، علل و راهکارهای مهار یا کنترل آن پرداخته خواهد شد. اهداف پژوهش حاضر عبارت‌اند از (۱) تبیین نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با وندالیسم؛ (۲) ارائه راهکارهای مدیریت فرهنگی در حوزه مدیریت شهری جهت مواجهه با مسئله وندالیسم

روش پژوهش: این پژوهش از حیث هدف کاربردی است و از نظر روش نیز تحقیق همبستگی می‌باشد که در پی توصیف ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های موثر بر مدیریت فرهنگی در مواجهه با وندالیسم می‌باشد.

یافته‌ها: مؤلفه مدیریت فرهنگی به عنوان ضعیف‌ترین مؤلفه ارزیابی می‌گردد که نشان از ضعف نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم دارد که این به معنای عدم کارایی مدیریت فرهنگی نمی‌باشد بلکه به معنی دور بودن از وضعیت مطلوب است که با به کار بستن تمهیدات لازم به سمت آن نیل می‌کنیم.

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق نشان می‌دهد در بین مؤلفه‌های پنج‌گانه مدیریت فرهنگی، برنامه‌ریزی فرهنگی با ۰/۳۶ تأثیرگذارترین مؤلفه فرهنگی محسوب می‌شود.

واژگان کلیدی: مدیریت فرهنگی، پدیده وندالیسم، الگوهای رفتاری

مقدمه

صفت مشخصه انسان‌ها، اجتماعی بودن آن‌ها و زندگی کردن به صورت گروهی است. هر اجتماعی نیز بر اساس موازین خود،

زندگی در این شبکه پیچیده اجتماعی سبب می‌شود که مردم آداب و سلوک زندگی در کنار یکدیگر را یاد گرفته و تابع هنجارهای معینی رفتار نمایند؛ اما گاهی اوقات، برخی افراد، این آداب و هنجارها را زیر پا گذاشته و از آن تخطی می‌نمایند. این افراد نظم حاکم بر زندگی اجتماعی را بر هم ریخته و نوعی سرگردانی و آشفتگی اجتماعی ایجاد می‌کنند. (احمدی علی‌آبادی، ۱۳۸۵)

آشفتگی اجتماعی یک وضعیت بی‌قاعدگی یا بی‌هنجاری است که در آن افراد قادر نیستند تا بر اساس یک نظام از قواعد مشترک، ارتباط متقابل برقرار نموده و نیازهای خود را ارضاء نمایند لذا نظم فرهنگی و اجتماعی از هم پاشیده می‌شود و در اینجاست که زمینه‌های شکل‌گیری مصادیق مفهوم کج‌روی نمایان می‌گردد.

البته در همه دوره‌های تاریخی بنا به ماهیت و طبیعت ساختارها، سازمان‌ها، نهادها، اشکال و انواع خاصی از کج‌روی‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی در جوامع بروز و نمود یافته است. به عبارت دیگر با تغییر ساختارها و مناسبات اجتماعی، نه تنها اشکال و انواع جدیدی از ناهنجاری‌ها پدید می‌آید، بلکه میزان شیوع و رواج و نیز معنی و مفهوم آن‌ها نیز دچار تغییر می‌گردد.

در جامعه ما نیز امروزه مفهوم کج‌روی دارای مصادیق و موارد متعدد و متنوعی است که یکی از آنها پدیده وندالیسم و یا رفتارهای وندالیستی نام دارد. که در این پژوهش به نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با این مفهوم، انواع، زمینه‌ها، علل و راهکارهای مهار یا کنترل آن پرداخته خواهد شد.

بیان مسئله

در شرایطی که همبستگی متقابل فرد و جامعه از میان برود و فرد نتواند به کمک مکانیزم‌ها و ابزارهایی که جامعه در اختیارش قرار می‌دهد به اهدافش دست یابد، تلاش می‌نماید تا از راه‌های دیگری که خلاف است دستیابی به اهداف را محقق سازد. در نتیجه می‌گوییم که فرد ناهنجار شده است. ناهنجاری‌ها در قالب‌های مختلفی در جامعه ظهور پیدا می‌کنند مانند سرقت، اعتیاد، فرار از خانه، فحشا و... یکی از این ناهنجاری‌ها گرایش به تخریب می‌باشد. چنین فردی را در اصطلاح جامعه‌شناسان وندال می‌گویند و گرایش به این‌گونه تخریب‌ها وندالیسم نامیده می‌شود. (محسنی تبریزی ۱۳۷۴، ۳۵)

در حالت عمومی و اجتماعی وندالیسم بیشتر به تخریب‌های اجتماعی و یا حرکتی اطلاق می‌شود که در آن فرد یا گروهی از افراد به خرابکاری بپردازند. البته وقتی واژه خرابکاری بکار برده می‌شود غالباً مواردی در نظر است که تخریب‌ها اجتماعی و متعلق به عموم جامعه باشد به این معنا که در مواردی که فرد به خود تخریبی می‌پردازد و یا صدمات فردی به زندگی خود وارد می‌کند کلمه وندالیسم به‌کاربرده نمی‌شود. این پدیده در سال‌های اخیر در بسیاری از کشورهای دنیا مشاهده شده و غالب متصدیان اجتماعی جامعه سعی در شناخت و کنترل آن دارند. در کشور ما نیز در برخی از موارد خاص این اتفاق افتاده و یا به صورت خیلی سبک هر روز اتفاق می‌افتد.

وندالیسم را شاید بتوان به دو دسته کلی تقسیم

کرد:

۱) وندالیسمی که در آن برنامه و یا هدف مشخصی

پیدا می‌شود که غالباً هم گروهی است.

۲) وندالیسمی که در آن برنامه‌ریزی و اهداف از

پیش تعیین شده وجود ندارد.

اجحاف، ارادی، تأسیسات. (تبریزی، ۱۳۶۷، ۱۹۴ - ۱۹۵).

برنامه‌ریزی برای مقابله با پدیده وندالیسم به تخصص‌های ویژه‌ای نظیر: مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم تربیتی، مدیریت و طراحی شهری نیاز دارد و اعمال آن از طریق روش‌های متنوعی صورت می‌گیرد. نظارت با ابزار مکانیکی که با روش‌هایی نظیر روشنایی، دوربین مداربسته، نگهبان، موانع فیزیکی و... انجام می‌شود، اولین راه‌حلی است که به ذهن می‌رسد که در اغلب موارد ناکارآمد است و حتی احتمال دارد به گستاخ شدن وندال‌های حرفه‌ای منجر شود.

با این تفاسیر شاید راه حل مقابله زیاد کارآمد نباشد و چون مقوله وندال‌ها مقوله‌ای روانی است باید به راهکارهای فرهنگی در این زمینه متوسل شد. (ممتاز ۱۳۸۰، ۵۸)

فائق آمدن بر مقوله وندالیسم به تمهیدات ویژه‌ای نیاز دارد که اغلب کارآمدی کارکردهای جامعه. افزایش مشارکت و مسئولیت، تبلیغ و اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌ها، درونی کردن فرهنگ شهروندی، آموزش و نمایش روابط دوستانه در محیط‌های شهری و برنامه‌ریزی مدیریتی تعدادی از راهکارهای آزموده شده برای کاهش وندالیسم هستند.

مدیران فرهنگی باید در این زمینه به ایجاد راهکارهای رفتاری و ایجاد انگیزه واکنش‌های تشویقی تا کید نمایند و به طور مثال با آموزش تماشاگران تیم، می‌توانند خشم و ناکامی هواداران تیم شکست‌خورده را تا حدود زیادی کاهش داده و ضمن کنترل منظم سالم بودن تأسیسات شهری از سوی مأموران سازمان‌های مسئول، می‌توانند زمینه‌های روانی جلب اعتماد و مشارکت عمومی در حفظ و نگهداری اموال عمومی را فراهم آورند.

انواع و یا گستره تخریبی که امروزه در جامعه دیده می‌شود بسیار وسیع و فراگیر است. یعنی به نوعی در تمامی ابعاد اجتماعی می‌توان آن را دید. در ادارات، اماکن ورزشی، فروشگاه‌ها، مدارس، تفریحگاه‌های عمومی، وسایل مورد استفاده جمع و... و در هر مورد نیز دارای خصایص و سبک و روش خاص خود است و حتی دلایل منحصر به فرد خود را داراست. (گیدنز ۱۳۷۳، ۱۰۵)

مسئله وندالیسم و وجود وندال‌ها در جامعه کنونی موضوعی فرهنگی و اجتماعی است که در سطحی نسبتاً گسترده مطرح است و ارگان‌ها و سازمان‌ها و دولت و در نهایت ملت، هزینه مادی و معنوی بسیار زیادی را برای این خرابکاری‌ها باید پرداخت کنند. در این پژوهش منظور از مدیریت فرهنگی مدیریت بر حوزه فرهنگ است و از آنجایی که وندالیسم پدیده‌ای اجتماعی است به عنوان نوعی الگوی رفتاری متأثر از مؤلفه‌های فرهنگی می‌باشد. بنابراین بر آنیم تا با رویکردی مدیریتی مؤلفه‌های فرهنگی موثر بر این پدیده اجتماعی بررسی و شناسایی گردد.

در اینجا سؤالی که مطرح می‌شود این است که نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم چیست؟ و چگونه می‌توان با بکار بردن تمهیدات لازم از بروز چنین معضلی که هم جسم شهر را می‌خراشد و هم روح انسان شهری را می‌آزارد جلوگیری کرد؟ هدف پژوهش حاضر این است که با رویکردی فرهنگی راهکارهای مناسب جهت مواجهه، پیشگیری، پایش و کاهش این مسئله اجتماعی را در حوزه مدیریت شهری ارائه نماید.

ضرورت و اهمیت موضوع

عصیان، به، نه، پرخاشگری، بلکه، باورها، رفتارها و الگوهای، گروه، قشر یا نسلی، تنها نگرش‌ها و الگوهای. در حقیقت، تحمیلات، ناملایمات، حرمان‌ها،

-شناسایی مؤلفه‌های فرهنگی موثر در حل مسئله
وندالیسم
-ارائه راهکارهای مدیریت فرهنگی در حوزه
مدیریت شهری جهت مواجهه با مسئله وندالیسم

سؤالات پژوهش

الف: سؤال اصلی

- آیا بین مدیریت فرهنگی و وندالیسم رابطه معناداری
وجود دارد؟

ب: سؤالات فرعی

- آیا بین سازمان‌دهی فرهنگی و وندالیسم رابطه
معناداری وجود دارد؟

- آیا بین برنامه‌ریزی فرهنگی و وندالیسم رابطه
معناداری وجود دارد؟

- آیا بین بسیج منابع و امکانات فرهنگی و وندالیسم
رابطه معناداری وجود دارد؟

- آیا بین هدایت و رهبری فرهنگی و وندالیسم رابطه
معناداری وجود دارد؟

- آیا بین کنترل و نظارت فرهنگی و وندالیسم رابطه
معناداری وجود دارد؟

ادبیات پژوهش

تعاریف فرهنگ

از نظر تایلر، فرهنگ مجموعه پیچیده ایست از
معارف، معتقدات، هنرها، صنایع، تکنیکها، اخلاق،
قوانین، سنن و بالاخره تمام عادات و رفتار و ضوابطی
است که انسان به عنوان عضو جامعه آن را از جامعه
خود فرا می‌گیرد و در قبال آن جامعه تعهداتی به عهده
دارد.

گی روشه فرهنگ را عبارت می‌داند از مجموعه به
هم پیوسته‌ای از اندیشه‌ها، احساس و اعمال بیش و کم
صریح که به وسیله اکثریت افراد گرفته شده و منتشر
شده است و برای اینکه این افراد، یک گروه معین و

در کشور ایران و در زیربوم کلان‌شهر تهران شاهد
روز افزون معضل وندالیسم هستیم که علاوه بر
مخدوش کردن سیمای شهر به پدیده اسفبار ضد
فرهنگی اشاره دارد که به دلایل مختلف ساختارهای
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود رخ نموده است.
دلیل انتخاب منطقه شش شهرداری تهران این است
که این منطقه با توجه به اینکه یکی از مناطق پرتردد
می‌باشد و به علت واقع شدن در مرکز شهر تهران و
وجود سایت‌های مختلف اداری، تجاری، آموزشی،
فرهنگی و تفریحی و رفاهی و... در طول روز پذیرای
تعداد زیادی از شهروندان است و از مناطقی محسوب
می‌گردد که در معرض این پدیده قرار گرفته است و
ظهور و بروز بیشتر این پدیده در سطح منطقه دیده
می‌شود.

منطقه شش شهرداری با وجود ۲۱۲ کتابخانه
عمومی تخصصی و دانشگاهی ۱۰ نگارخانه، ۱۹ واحد
تولید فیلم، ۱۱۵ کتاب‌فروشی، ۴ تالار نمایش، ۴ موزه
و ۵۵ درصد مراکز پژوهشی تهران را داراست و قطب
فرهنگی تهران نامیده می‌شود. (www.6zone.ir)
بی‌شک حلقه مفقوده در زنجیره مدیریت در ایران،
مدیریت فرهنگی می‌باشد که تا کنون با نگاه فرمایشی
و نمادین و نه در سطح عملیاتی به بررسی این معضل
پرداخته است و با تدقیق در این موضوع حلقه وصل
برای این آسیب‌پذیری در این عرصه می‌طلبید.

اهداف پژوهش

الف: اهداف کلی

- تبیین نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با وندالیسم
- شناسایی عوامل فرهنگی و اجتماعی موثر بر
وندالیسم

ب: اهداف ویژه پژوهش

-تبیین مؤلفه‌های فرهنگی موثر بر کاهش رویا حذف
مسئله وندالیسم (منطقه شش شهری تهران)

فرهنگی علاوه بر توانایی‌های علمی و فکری در عرصه تجزیه و تحلیل سیاست‌گذاری، تعیین خط‌مشی‌ها و تبیین راهبردهای فرهنگی به مهارت‌های تخصصی نیز در صحنه‌های عملیاتی همچون برنامه‌ریزی‌های فرهنگی، مشارکت فرهنگی، آموزش و اطلاع‌رسانی فرهنگی، اقتصاد و سرمایه‌گذاری فرهنگی و حقوق فرهنگی نیاز دارد. (فراهانی، ۱۳۸۹، ۲۴۲-۲۴۳)

مؤلفه‌های مدیریت فرهنگ

بر مبنای تعریف مدیریت، ابعاد و مؤلفه‌های مدیریت فرهنگی عبارت‌اند از:

- برنامه‌ریزی فرهنگی
- سازمان‌دهی فرهنگی
- بسیج منابع و نیروهای فرهنگی
- هدایت و رهبری فرهنگی
- کنترل و نظارت فرهنگی. (صالحی امیری و همکاران، ۱۳۸۹، ۴۹).

تعریف لغوی وندالیسم

«وندالیسم» در لغت به معنای هرج‌ومرج طلبی ضد شهری و تخریب اموال عمومی است.

تعریف جامعه‌شناسانه وندالیسم

در متون جامعه‌شناسی، وندالیسم به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه به کار رفته که مبین تمایل به تخریب آگاهانه، ارادی و خودخواسته اموال، تأسیسات و متعلقات عمومی است.

تعریف مفهومی وندالیسم

وندالیسم به معنای تخریب کنترل نشده اشیای و آثار فرهنگی با ارزش یا اموال عمومی است که یک ناهنجاری اجتماعی به حساب می‌آید و دلایل متعددی برای آن عنوان می‌کنند. وندالیسم را در زمره انحرافات

مشخص را تشکیل دهند این مجموعه به هم پیوسته، به نحوی که درعین حال عینی و نمادی است، به کار برده می‌شود. (روح الامینی، ۱۳۸۷، ۴۱-۴۲)

فرهنگ را می‌توان رفتار ویژه نوع بشر نامید که همراه با ابزار مادی جزء لاینفک رفتار شناخته می‌شود. فرهنگ به طور مشخص از زبان، افکار، اعتقادات، سنن، قراردادها، سازمان‌ها، ابزار، روش کاری، آثار هنری، مراسم مذهبی، مراسم اجتماعی و غیره تشکیل می‌شود و بقاء و کارکرد آن بستگی به قابلیت دارد که انحصاراً در اختیار انسان است. این قابلیت با تعابیری مانند استعداد و تفکر منطقی یا ذهنی، شناخته می‌شود. (صالحی امیری، ۱۳۸۶، ۱۵).

تعریف مدیریت

مدیریت در یک معنای تقریباً پذیرفته‌شده عبارت است: «فراگرد به‌کارگیری موثر و کارآمد منابع مادی و انسانی بر مبنای یک نظام ارزشی که از طریق برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل عملیات برای دستیابی به اهداف تعیین شده صورت می‌گیرد.» (رضاییان، ۱۳۸۰، ۸).

تعریف مدیریت فرهنگی

مدیریت فرهنگی به معنای سازمان‌دهی و اداره امور و فعالیت‌های فرهنگی است. مدیریت فرهنگی نظیر هر نوع مدیریت سازمانی دیگری الزامات خاص خود را دارد. بنابراین در مدیریت فرهنگی تمامی وظایف سازمانی مدیریت (سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی، نظارت و ارزیابی) در قلمرو امور و فعالیت‌های فرهنگی صورت می‌گیرد. مدیریت فرهنگی جهت دستیابی به اهداف فرهنگی مورد نظر در سطوح مختلف، اعم از جهانی، منطقه‌ای، ملی و محلی باید از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های فکری، بینشی و عملیاتی خاص برخوردار باشد. یک مدیر

و عادات فرد می‌باشد که خود را در قالب منش و رفتار نشان می‌دهد. رابطه عقاید و باورها (نگرش)، تمایلات (گرایش‌ها) و رفتار (منش) نشانگر الگوی رفتار می‌باشد. (فراهانی ۱۳۸۹، ۵۵).

نگرش

نگرش‌های سازمان‌های نسبتاً پایدار باورها و ارزش‌ها هستند که موجب پاسخ‌دهی پدیده‌ها به شیوه‌ای خاص می‌شوند. نگرش‌ها هرگز دیده نمی‌شوند و به وسیله آنچه افراد در قالب کردار و منش انجام می‌دهند به وجودشان پی می‌برند.

گرایش‌ها

نوعی احساس مطلوب نسبت به امور یا پدیده‌های مختلف است. باور، عقیده یا نگرش به معنی نوعی شناخت است، در صورتی که گرایش غالباً با احساسات همراه است.

منش‌ها

حالات و صورت‌های عینی ناشی از خوی و خصلت‌ها و عادات رفتاری یک شخص می‌باشد. (فراهانی، ۱۳۸۹: ۵۷)

مدل اسکارهو

اسکارهو، از اعضای دانشگاه چینی هنگ‌کنگ و دارای مسئولیت‌ها و سمت‌های مختلف در حوزه هنر و فرهنگ در این دانشگاه، ضمن ارائه دلایل مدیریت فرهنگی، اهداف این مدیریت را به شرح زیر مطرح می‌نماید:

چرایی مدیریت فرهنگی

وی برای اهمیت و دلایل مدیریت فرهنگی به موارد زیر اشاره می‌کند:

- توسعه و ارتقاء شناسایی اهمیت هنر و فرهنگ
- افزایش سرمایه‌گذاری در صنایع فرهنگی و گردشگری فرهنگی
- پروژه‌های فرهنگی عمده و گسترش آنها

و بزه‌کاری‌های جوامع جدید دسته‌بندی می‌کنند و آن را عکس‌العملی خصمانه و واکنشی کینه‌توزانه نسبت به برخی از فشارها، تحمیلات، ناملاپمات و اجحاف‌ها تحلیل می‌کنند.

وجه تسمیه واژه وندالیسم

وندالیسم مشتق از واژه وندال است. وندال نام قومی از اقوام ژرمن - اسلاو به شمار می‌رفت که در قرن پنجم میلادی در سرزمین‌های واقع در میان دو رودخانه او در و ویستول زندگی می‌کردند. آنان مردمانی جنگجو، خون‌خوار و مهاجم بودند که به کرات به نواحی و سرزمین‌های اطراف قلمرو خود تخطی و تجاوز کرده، به تخریب و تاراج مناطق و آبادی‌های متصرفه می‌پرداختند. روحیه ویرانگرانه قوم وندال سبب گردیده است که در مباحث آسیب‌شناسی، کلیه رفتارهای بزهکارانه‌ای که به منظور تخریب آگاهانه اموال، اشیاء و متعلقات عمومی و نیز تخریب و نابودی آثار هنری و دشمنی با علم و صنعت و آثار تمدن صورت می‌گیرد به گونه‌ای به وندالیسم منتسب گردد.

مؤلفه‌های وندالیسم

- تخریب اموال عمومی
- هرج و مرج طلبی
- پرخاشگری

تعریف الگوی رفتاری

رفتار (اجتماعی) شامل مجموعه‌ای از باورها، طرز تلقی‌ها و کردارهاست که بر اساس آن یک انسان یا یک گروه در برابر شرایطی خاص، واکنش نشان می‌دهد. رفتار انسان، پیچیده و دارای ابعاد ذهنی و عینی است و الگوی رفتاری به عنوان منظومه‌ای از باورها و ارزش‌های اعتقادی و نیز گرایش‌ها و تمایلات

اجتماعی، تفاوت فاحش وجود داشته باشد. در یک جامعه پایدار یک تعادل بین اهداف اجتماعی- فرهنگی و راه‌های پذیرفته‌شده از سوی عامه مردم برای دستیابی به آنها وجود دارد. آنومی وقتی شروع می‌شود که این رابطه متعادل، به هم بخورد. مرتون می‌گوید: «وقتی بین اهداف فرهنگی (مانند موفقیت، ثروت) و وسایل تشکیلاتی جهت دستیابی به این اهداف (مانند تحصیلات، دوستان و...) یک عدم تناسب وجود داشته باشد، در آن صورت افرادی که در یک ساختار اجتماعی تحت فشار قرار گرفته‌اند، احتمالاً بیشتر از دیگران رفتار انحرافی خواهند داشت. (رفیع پور، ۱۳۷۸، ۲۱-۲۰).

انتقال فرهنگی

از نظر این دسته نظریه‌پردازان یادگیری فرهنگی مهم‌ترین نقش را در رفتار فرد دارد. همان طور که فرد رفتار بهنجار را یاد می‌گیرد، رفتار نابهنجار را نیز از طریق انتقال فرهنگ می‌آموزد. بنابراین رفتارهای وندالیستی افراد زاینده یادگیری فرد از جامعه است.

پاره گروه بزه‌کار آلبرت کوهن

آلبرت کوهن با نقد نظریات مرتون و انتقال فرهنگی به تلفیقی موفق از این دو نظریه می‌پردازد و بدین ترتیب رفتار منحرف و بزه کارانه را تبیین می‌کند. مطابق نظر وی این افراد بیشتر به صورت جمعی اتفاق می‌افتد و بر خلاف نگاه مرتون که فرد را در جامعه قرار می‌دهد و در تقابل فرد و ساختار رفتار منحرف را توضیح می‌دهد، بر رفتار گروهی افراد بزه. علاوه بر این، فرض اصلی کوهن این است که افراد بزه‌کار آرمان‌ها و اهداف مقبول اجتماعی فرهنگ جامعه را پذیرفته‌اند ولی به علت شکست یا عدم فرصت مناسب و کافی برای دستیابی به اهداف مقبول و پسندیده، دچار محرومیت شده و ارزش‌های دیگری جایگزین

به دلیل سهل‌انگاری‌های قبلی، فقدان تخصص‌های لازم در زمینه‌های فرهنگی وجود دارد -مدیریت فرهنگی، خلاقیت سازمانی را به عنوان نیازهای مهارتی قرن ۲۱ پرورش می‌دهد.

اهداف مدیریت فرهنگی

-توسعه جنبه‌های گسترده و انتقادی بر روی نظریه‌های مربوط به فرهنگ و مدیریت فرهنگی
-تقویت توانایی‌ها در مدیریت و سیاست‌گذاری‌ها
-مهارت‌های عملی و دانش کاری در راستای مدیریت فرهنگی
-آماده سازی برای یک حرکت سریع، تغییر همیشگی و مداوم و ارتقاء محیط فرهنگی جهانی
-پرورش خلاقیت و مهارت بحرانی

الزامات مدیریت فرهنگی

الف) انتخاب‌های خاص: این مرحله سه هدف زیر را در بر می‌گیرد:
-مدیریت عمومی و مدیریت منابع انسانی
-کاربرد تکنولوژی اطلاعات (IT) در سازمان فرهنگی
ب) انتخاب‌های عام: این گزینه شامل دو هدف زیر است:
-مطالعات ساختاری
-مطالعات فرهنگی دیداری (بصری) (صالحی امیری و همکاران ۱۳۸۹، ۴۴)

نظریه مرتون

از نظر مرتون انحراف در پی تفاوت بین انگیزه‌های اصلی منبعث از فرهنگ و امکانات تحقق این انگیزه. از نظر مرتون آنومی یک در هم شکستگی ساختار فرهنگی است. این وضعیت وقتی پیش می‌آید که بین اهداف و هنجارهای فرهنگی (نیازها و ارزش‌های اجتماعی) و امکانات موجود در بستر هر قشر

است به عنوان رفتار ضد اجتماعی تلقی شود. بنابراین دیده می‌شود که برخی رفتار واکنش به فرهنگ غالب که سرکوبگر است، خواهد بود.

پیشینه پژوهش

پژوهش وندالیسم که با هدف شناخت علل، ابعاد، انواع، انگیزه‌ها، موضوعات، دامنه و درجات مختلف وندالیسم در تهران بین سال‌های ۱۳۷۲-۱۳۷۴ به سرپرستی آقای دکتر محسنی تبریزی صورت گرفته است، ضمن پرداختن به اتنولوژی (سبب‌شناسی) پدیده وندالیسم، اپیدمیولوژی (همه‌گیرشناسی) آن را نیز مورد توجه قرار داده است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۴).

آنها کرده‌اند تا از این طریق وجهه به دست آورند. نکته مهمی که در بحث کوهن وجود دارد اعتقاد وی به این است که انگیزه‌های مادی موجب بروز رفتار بزه کارانه نمی‌شود و پاداش‌هایی چون شهرت و وجهه موجب می‌شود تا این پاره گروه‌ها شکل بگیرند. در کنار تشکیل و عضویت در گروه، کوهن نقش مهمی برای شخصیت فرد در بزه‌کار شدن وی قائل است. مطابق نظر کوهن، وندالیسم مانند سایر رفتار نژند معلول نظام فرهنگ فرعی بزه‌کاری است؛ فرهنگی که فرهنگ حاکم را نمی‌پذیرد و بر ضد آن عمل می‌کند (محسنی ۱۳۸۳، ۸۱-۸۶).

تفاوت‌های فرهنگی

در جامعه به دلایل مختلف تفاوت‌های فرهنگی وجود دارد. در برخی موارد ادغام جمعیت مهاجر در شهرها در طی زمان طولانی انجام می‌پذیرد و گاه تفاوت نسلی موجب می‌شود تا فرد جوان و بزرگسال نتوانند در یک فرایند جامعه‌پذیری قرار داشته باشند. به همین دلیل، بین دو گروه تفاوت‌هایی وجود دارد. در درآمدی بر روان‌شناسی اجتماعی که تحت نظر کلود تاپیا انجام شد تحلیل مهمی از فرایند ادغام جمعیت مهاجر در یک جامعه جدید مطرح شد. مطابق این نگاه، نسل دوم مهاجران با توجه به آن که در جامعه مقصد متولد و بزرگ شده‌اند به آن فرهنگ نزدیک‌تر می‌شوند؛ اما خانواده‌های آنها (نسل اول) در صورت کندن از ریشه‌ها احساس خیانت به ریشه‌ها می‌کنند و تمایل دارند که ارزش‌های موجود فرهنگ خود را حفظ کنند. بنابراین نوعی تعارض در فرایند جامعه‌پذیری اتفاق می‌افتد و جوانان که با والدین خود همدردی می‌کنند، گاه در تقابل با فرهنگ جامعه قرار می‌گیرند. به خصوص که حس فشاری که تفاوت فرهنگی به والدین وارد کرده است به نسل دوم هم منتقل می‌شود و رفتاری از آنها سر می‌زند که ممکن

وندالیسم بررسی موردی عوامل مؤثر بر پیدایی رفتارهای وندالیستی در میان برخی پسران ۸ تا ۱۲ سال ساکن حاشیه خطوط راه‌آهن در جنوب تهران عنوان فوق، متعلق به پایان نامه‌ای است که توسط آقای ناصر رضانی در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد (واحد تهران مرکز) در سال ۷۵-۱۳۷۴ نوشته شده است. نگارنده این اثر در پی آن است که عوامل مؤثر بر پیدایش رفتارهای وندالیستی در میان برخی پسران ۸ تا ۱۶ سال ساکن مناطق حاشیه خطوط راه‌آهن در جنوب شهر تهران را بررسی نماید. با توجه به اینکه بخش زیادی از رفتارهای تخریب‌گرایانه متوجه سیستم حمل‌ونقل می‌باشد، آسیب رساندن به قطار توسط جوانان و نوجوانان ساکن حاشیه خطوط راه‌آهن نیز موضوع قابل تأملی در این حوزه است. (رضانی ۱۳۷۵).

تحلیل محتوای دیوان‌نویسی‌های کلاس‌های درس دانشگاه شهید باهنر کرمان:

مقاله‌ای توسط خانم‌ها سوده مقصودی و زهرا بنی فاطمه تهیه شده است که در فصلنامه علمی پژوهشی

وندالیسم: فاکتورهای محیطی و اجتماعی

این اثر نوشته گریگوری براون و آن سلوان دولوین است که در مجله «رشد دانشجویان کالج» در سال ۲۰۰۳ به چاپ رسیده است. این کار به مقوله وندالیسم چنین پرداخته است که تخریب دیوار، پنجره و... در صورتی که تصادفی نباشد وندالیسم است.

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که بین ابعاد محل اقامت، مشارکت دانشجویان، زمان مشاهده تلویزیون و وقوع وندالیسم در خوابگاه رابطه وجود دارد. همبستگی معنادار مثبت بین تعداد دانشجویان در یک خوابگاه و هزینه‌های وندالیسم نشان می‌دهد که ابعاد اندازه خوابگاه مهم است. (Brown Gregory, Sloan) (Devlin Ann (2003)

وندالیسم در مدارس: زمینه‌های فردی یا متأثر از

اجتماع

در این تحقیق، با نظرسنجی از ۶۰۰ دانش‌آموز، از آنها خواسته شد که مشخص کنند کدامیک از عوامل عصبانیت، خستگی، روحیه تخریب، زیبایی طلبی و دفع خشم در شرکت افراد در وندالیسم مؤثرتر است. نظر به اینکه محقق به هیچ‌گونه الگوی شفافی در این خصوص دست نیافت متغیری که در آن همه این ۵ عامل دخالت داده شده بود تحت عنوان «انگیزه عمومی» مطرح شده است.

خرابکاری در محیط شهری: اهمیت، حدود و زمینه‌های آن

این پژوهش توسط محققان کوبی و شوستر در سال ۱۹۸۵ در بین دختران در فرانسه صورت گرفته است. محققان با استفاده از تکنیک آماری تحلیل همبستگی و در راستای متغیرهای عمده‌ای چون کیفیت روابط خانوادگی، چگونگی کنترل اجتماعی و خانوادگی و موقعیت اقتصادی اجتماعی خانواده نتیجه گرفته‌اند

رفاه اجتماعی چاپ شده است. در این مقاله علاوه بر تحلیل محتوای دیوار نوشته‌ها از اهداف دیگری که مد نظر بوده‌اند شناخت پدیده وندالیسم است. تحقیقات نشان داده‌اند که وندالیسم به صورت گروهی و با همراهی و مشارکت اعضای یک باند خرابکار انجام می‌پذیرد و با بروز خشم علیه یک مرجع قدرت گره خورده است. همچنین ثابت شده است که وندالیسم در بین نوجوانان پسر شایع‌تر از دختران است. پیشنهادهای ارائه‌شده در این کار عبارت‌اند از افزایش امکان مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های علمی و انجمن‌های علمی، سیاسی و دانشجویی، تعمیر فوری اموال عمومی تخریب‌شده، راه‌اندازی مکان‌های تفریحی ورزشی و هنری در دانشگاه، آموزش حفاظت از اموال عمومی از طریق رسانه‌های گروهی. (بنی فاطمه و مقصودی ۱۳۸۵)

بررسی عوامل اجتماعی، اقتصادی مؤثر بر تخریب اموال عمومی در بین دانش‌آموزان شهر قم:

سؤال اصلی این تحقیق عبارت است از اینکه چه عواملی (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی) در تخریب اموال عمومی توسط دانش‌آموزان مؤثرند؟

چارچوب نظری این اثر را تلفیقی از نظریات هیرشی، نظریه خرده فرهنگ بزه‌کاری کوهن و دیگران تشکیل داده است. در این اثر محقق با آزمون این فرضیه‌ها به نتایج زیر دست یافته است: پسران بیش از دختران میل به رفتار تخریب‌گرایانه دارند، هر چه تحصیلات بالاتر باشد رفتار تخریب‌گرایانه کمتر می‌شود، هر چه پایگاه اجتماعی اقتصادی افراد بالاتر باشد میزان رفتار تخریب‌گرایانه کمتر است و اینکه هر چه احساس تعلق فرد نسبت به خانواده، مدرسه و جامعه بیشتر باشد رفتار تخریب‌گرایانه کاهش می‌یابد.

(داوری عهد ۱۳۸۳)

روش پژوهش

روش عبارت است از: «مجموعه فعالیت‌هایی که برای رسیدن به هدفی صورت می‌گیرد و پژوهش نیز مجموعه فعالیت‌هایی است که پژوهشگر با استفاده از آنها به قوانین واقعیت پی می‌برد». بنابراین روش‌های پژوهش، در واقع ابزارهای دستیابی به واقعیت به شمار می‌روند. (دلور، ۱۳۸۳: ۲۵).

در این پژوهش سعی شده است با توجه به ماهیت و زمینه فرهنگی تحقیق، از روش و ابزار مناسب استفاده شود. بدین معنی که چون در این پژوهش، دستیابی مدیریت فرهنگی برای حل معضل وندالیسم به عنوان هدفی عملی مد نظر بوده و بر تأمین سعادت و رفاه فرهنگی مردم و مطلوبیت فعالیت‌های انجام شده تأکید می‌شود، بنابراین هدفی کاربردی دارد، چرا که انجام درست و دقیق آن می‌تواند به تولید اطلاعات سودمندی در زمینه برنامه‌ریزی، طرح و توسعه و نیز شیوه‌های عملی در مدیریت شهری با رویکرد فرهنگی بینجامد. تحقیقات کاربردی اطلاعات و شناخت سودمندی که به مسئله‌ای که رویاروی آنان است، پاسخ می‌دهد (میلر، ۱۳۸۰، ۹۲).

از نظر روش نیز تحقیق همبستگی است که در پی توصیف ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های موثر بر مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم به واسطه الگوهای رفتاری مناسب و تبیین روابط بین متغیرهای مورد بررسی به منظور پیش‌بینی، کشف و طراحی موقعیت جدید در قالب مدلی راهبردی و مطلوب، بوده است. پیمایش روشی در تحقیق اجتماعی است که مشخصه اصلی آن مجموعه ساختمانند و منظمی از داده‌هاست. از آنجا که پرسشنامه ساده‌ترین راه تهیه ماتریس داده‌های ساختمانند است، رایج‌ترین تکنیک مورد استفاده در تحقیق پیمایشی است. یکی از وظایف تحلیل پیمایش توصیف خصوصیات مجموعه‌ای از موردهاست و محقق بر این اساس در پی تبیین علل

متغیرهای فوق جمعاً ۳۳٪ از واریانس خرابکاری و دیگر بزهکاری‌ها را تبیین نموده است. (Kube, E.L. Schuster 1985)

بررسی و اندازه‌گیری میزان خرابکاری در مدارس: یک مطالعه همبستگی

این تحقیق در سال ۱۹۸۷ توسط چند تن از محققان در دو شهر بزرگ کالیفرنیا و لوس‌آنجلس انجام شده. محققان با در نظر گرفتن متغیرهایی همچون سن، جنس، میزان تحصیلات، تفاوت‌های قومی و نژادی و... به این نتیجه رسیده‌اند که محیط مدرسه و نوع برخورد مسئولین با دانش‌آموزان، ارتباط مستقیمی با رفتار خرابکارانه دارد و با افزایش میزان تحصیلات، میزان رفتارهای بزهکارانه و خرابکارانه نوجوانان به طور چشم‌گیری کاهش می‌یابد. دختران بزه‌کار کمتر از پسران خرابکار از راهنمایی‌ها و نصیحت‌های والدینشان برخوردار بوده‌اند زیرا مورد سوءظن کمتری از طرف والدین بودند. (Mayer and others, 1987)

جرم و خرابکاری

این پژوهش در سال ۱۹۹۱ در خوابگاه‌های محل اقامت دانشجویان با استفاده از روش پیمایش و تکنیک پرسشنامه و مصاحبه توسط سامر در کالیفورنیا بر ۶۷۲ نفر از دانشجویان صورت گرفته است. این تحقیق نشان داده که نحوه گذراندن اوقات فراغت در بین دانشجویان یکی از عوامل تعیین‌کننده در تعیین میزان خرابکاری این افراد است. فعالیت‌هایی چون اشتغال، کار در کنار تحصیل به میزان قابل توجهی از خرابکاری کاسته است. تحرک مکانی زیاد جهت ادامه تحصیل و فشارهای اقتصادی اجتماعی با خرابکاری رابطه معناداری دارد. (Sommer 1991).

جدول شماره (۱): آزمون فرضیه اول پژوهش

MI	fei	foi	fei	foi	fei	foi	fei	foi	fei	foi	سوال
	$(R_i \times M_i) / r_i$	کاملاً موافق	$(R_i \times M_i) / r_i$	موافق	$(R_i \times M_i) / r_i$	نظری ندارم	$(R_i \times M_i) / r_i$	مخالف	$(R_i \times M_i) / r_i$	کاملاً مخالف	
۴۱۷	۱۶۰.۱۲	۱۶۳	۱۷۵.۳۵	۱۶۳	۵۰.۱۰	۶	۱۳.۲۶	۱۸	۱۸.۱۷	۲۷	۶
۴۳۲	۱۶۵.۸۸	۱۶۳	۱۸۱.۶۵	۱۶۴	۵۱.۹۰	۹	۱۳.۷۴	۹	۱۸.۸۳	۰	۷
۸۴۹	$(foi-fei)^2$	۳۲۶	$(foi-fei)^2$	۳۵۷	$(foi-fei)^2$	۱۰۲	$(foi-fei)^2$	۲۷	$(foi-fei)^2$	۲۷	RI
	fei		fei		fei		fei		fei		سوال
	۰.۰۵		۱.۷۸		۳۸.۸۲		۱.۶۹		۱۹.۵۰		۶
	۰.۰۵		۱.۷۲		۳۷.۴۷		۱.۶۳		۱۸.۸۳		۷
	۰.۱۰	-	۳.۴۹	-	۷۶.۲۹	-	۳.۳۳	-	۳۸.۳۳	-	
	$\sum \frac{(foi-fei)^2}{fei}$	۱۲۱.۵۴									

فرض تحقیق (فرض موافق H1): بین سازمان‌دهی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = 0.13$$

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوتر محاسبه شده برابر ۱۲۱/۵۴ و مقدار بحرانی کای اسکوتر در سطح خطای ۵ درصد و درجه آزادی $m-1 = 4 \times (9-1) = 32$ مساوی ۹/۴۸ می‌باشد این مقدار در مقایسه مقدار بحرانی جدول (۹/۴۸) بیشتر می‌باشد و آماره آزمون در ناحیه H1 قرار می‌گیرد لذا فرض مخالف مبنی بر عدم تأثیر مستقل بر متغیر وابسته رد و فرض تحقیق تأیید می‌گردد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین سازمان‌دهی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد؛ و شدت این ارتباط با توجه به ضریب توافقی $(0.5 < c = 0.13 < 0.50)$ خیلی ضعیف می‌باشد. (جدول شماره ۱)

۲) فرضیه دوم: بین برنامه‌ریزی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.

فرض صفر (فرض مخالف H0): بین برنامه‌ریزی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود ندارد.
فرض تحقیق (فرض موافق H1): بین برنامه‌ریزی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.

پدیده‌هاست و به عبارتی تحلیل‌گر پیمایش با مقایسه موردها در پی پیدا کردن علل بر می‌آید. تحلیل داده‌های پیمایش متکی است بر نوعی منطق علمی که بر روابط و تغییر روابط در اثر ورود عوامل جدید استوار است. پیمایش‌ها داده‌های مفیدی برای دامنه بزرگی از موضوعات تحقیقی پدید می‌آورند و از قابلیت انواع گسترده‌ای از تحلیل‌ها برخوردارند. پیامد پیمایش برای محقق رشته‌ای از پاسخ‌هاست که غالباً گزینه‌های ثابت پرسش‌ها هستند و از مجموع آنها می‌توان برای سنجش خصوصیات و نگرش گروه‌های اجتماعی معینی سود جست. اصل و اساس داده‌های گردآوری شده در تحقیق پیمایشی کل پاسخ‌هایی است که از پاسخگویان زیادی گردآوری شده است. این پاسخ‌های کلی عمدتاً برای نشان دادن گرایش‌ها و نگرش‌های ذهنی و همچنین هدف‌های ظاهری و وضعیت اجتماعی و شخصی پاسخگویان است (بیکر، ۱۳۷۷، ۲۳۴).

یافته‌های پژوهش

تعیین اهمیت هر یک از ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدیریت فرهنگی
۱) فرضیه اول: بین سازمان‌دهی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.
فرض صفر (فرض مخالف H0): بین سازمان‌دهی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود ندارد.

جدول شماره (۲): آزمون فرضیه دوم پژوهش

MI	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	سوال
	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	
۴۳۲	۱۱۳	۱۷۴	۱۶۰	۲۳۱	۲۱	۹	۸۵	۱۸	۳۲٫۷۴			۱
۴۳۲	۱۱۳	۱۶۰	۱۶۰	۲۶۷	۲۱	۲۵	۸۵		۳۲٫۷۴			۲
۴۱۷	۱۰۹	۶۰	۱۵۵	۶	۲۰	۱۱۷	۸۲	۱۶۶	۳۱٫۶۱	۶۸		۳
۴۱۷	۱۰۹	۱۵۹	۱۵۵	۱۸۰	۲۰	۱۸	۸۲	۶۰	۳۱٫۶۱			۴
۴۱۳	۱۰۸	۱۸	۱۵۳	۱۰۰	۳۹	۳۱	۸۱	۱۷۲	۳۱٫۳۰	۹۲		۵
۲۱۱۱	(foi-fei)²	۵۵۱	(foi-fei)²	۷۸۴	(foi-fei)²	۲۰۰	(foi-fei)²	۴۱۶	(foi-fei)²	۱۶۰	RI	
	foi		foi		foi		foi		foi		سوال	
	۳۳٫۲۶	۳۱٫۰۳	۲۴٫۹۱	۲۴٫۹۱	۵۲٫۹۴		۳۲٫۷۴				۱	
	۶٫۵۸	۷۰٫۷۸	۶٫۲۰	۸۵٫۱۳	۳۲٫۷۴						۲	
	۲۱٫۹۲	۱۴۳٫۱۰	۱۵۲٫۰۰	۸۵٫۵۱	۴۱٫۹۱						۳	
	۲۳٫۱۱	۲۰٫۸	۱۱٫۷۱	۵٫۹۸	۳۱٫۶۱						۴	
	۷۴٫۸۰	۱۸٫۵۸	۱٫۶۹	۱۰۰٫۸۸	۱۱۷٫۶۹						۵	
	۱۵۹٫۶۸	۲۶۷٫۵۷	۱۹۶٫۵۰	۳۳۰٫۴۴	۲۵۶٫۶۹						جمع	
	$\sum \frac{(foi-fei)^2}{foi}$	۱٫۲۱۱										

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = 0,11 \quad C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = 0,36$$

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوتر همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوتر محاسبه شده برابر ۷۹۶ و مقدار بحرانی کای اسکوتر در سطح خطای ۵ درصد و درجه آزادی $(m-1) \times (r-1) = 20$ مساوی $31/410$ می‌باشد این مقدار در مقایسه مقدار بحرانی جدول $(31/410)$ بیشتر می‌باشد و آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد لذا فرض مخالف مبنی بر عدم تأثیر مستقل بر متغیر وابسته رد و فرض تحقیق تأیید می‌گردد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین بسیج منابع و امکانات فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد؛ و شدت این ارتباط با توجه به ضریب توافقی $(0,27 < C < 0,5)$ نسبتاً ضعیف می‌باشد. (جدول شماره ۳)

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوتر محاسبه شده برابر $102/71$ و مقدار بحرانی کای اسکوتر در سطح خطای ۵ درصد و درجه آزادی $(r-1) = 16$ مساوی $26/296$ می‌باشد این مقدار در مقایسه مقدار بحرانی جدول $(26/296)$ بیشتر می‌باشد و آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد لذا فرض مخالف مبنی بر عدم تأثیر مستقل بر متغیر وابسته رد و فرض تحقیق تأیید می‌گردد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین برنامه‌ریزی فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد؛ و شدت این ارتباط با توجه به ضریب توافقی $(0,36 < C < 0,5)$ نسبتاً ضعیف می‌باشد. (جدول شماره ۲)

۴) فرضیه چهارم: بین هدایت و رهبری فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.
فرض صفر (فرض مخالف H_0): بین هدایت و رهبری فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود ندارد.
فرض تحقیق (فرض موافق H_1): بین هدایت و رهبری فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.

۳) فرضیه سوم: بین بسیج منابع و امکانات فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.
فرض صفر (فرض مخالف H_0): بین بسیج منابع و امکانات فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود ندارد.
فرض تحقیق (فرض موافق H_1): بین بسیج منابع و امکانات فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۳): آزمون فرضیه سوم پژوهش

MI	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	سوال
	کامل موافقم	کامل موافقم	موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	مخالفم	کامل مخالفم	کامل مخالفم		
۴۳۲	۱۷۱	۲۲۰	۱۹۵	۹۱	۲۱۳	۳۰	۲۴	۸			۸
۴۱۷	۱۶۵	۲۱۲	۱۴۴	۸۸	۵۳	۲۹	۳۹	۷			۹
۴۳۲	۱۷۱	۲۲۰	۱۲۵	۹۱	۸۰	۳۰	۶۲	۸	۲		۱۰
۴۳۲	۱۷۱	۱۳۳	۲۲۰	۲۳۷	۹۱	۶۰	۳۰	۲	۸		۱۱
۴۱۷	۱۶۵	۲۱۰	۲۱۲	۱۸۵	۸۸	۲	۲۹	۱۸	۷		۱۲
۴۱۷	۱۶۵	۱۷۱	۲۱۲	۱۷۱	۸۸	۳۷	۲۹	۲	۷	۳۶	۱۳
۲۱۱۵	(foi-fei)²	۸۳۸	(foi-fei)²	۱۰۷۷	(foi-fei)²	۴۴۷	(foi-fei)²	۱۴۷	(foi-fei)²		۳۸
	foi		foi		foi		foi		foi		سوال
	۱۷۱	۲۲۰	۱۹۵	۹۱	۲۱۳	۳۰	۲۴	۸			۸
	۰.۱۱	۱۱.۰۱	۱۴.۰۰	۱۴.۰۰	۳.۴۶	۷.۴۹	۷.۴۹				۹
	۰.۳۹	۴۱.۰۱	۱.۴۰	۳۴.۰۵	۴.۲۸	۷.۴۹	۷.۴۹				۱۰
	۸.۵۱	۱.۳۲	۱۰.۷۳	۲۶.۱۶	۷.۴۹	۷.۴۹	۷.۴۹				۱۱
	۱۲.۱۴	۳.۵۲	۸۰.۳۱	۴.۱۶	۷.۴۹	۷.۴۹	۷.۴۹				۱۲
	۰.۲۰	۸.۰۵	۲۹.۶۷	۲۵.۱۲	۱۰۸.۴۷	۱۴۳.۲۶	۱۴۳.۲۶				۱۳
	$\sum \frac{(foi-fei)^2}{foi}$	۷۹۶.۰۰	۶۷.۷۴	۲۹۸.۳۳	۹۴.۱۶						

و آماره آزمون در ناحیه HI قرار می‌گیرد لذا فرض مخالف مبنی بر عدم تأثیر مستقل بر متغیر وابسته رد و فرض تحقیق تأیید می‌گردد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین هدایت و رهبری فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد؛ و شدت این ارتباط با توجه به ضریب توافقی (۰.۵ < C = ۰.۲۴ < ۰) نسبتاً ضعیف می‌باشد. (جدول شماره ۴)

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = 0.24$$

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوئر محاسبه شده برابر ۶۷۰ صو مقدار بحرانی کای اسکوئر در سطح خطای ۵ درصد و درجه آزادی ۲۰ = (m-1) × (r-1) مساوی ۳۱/۴۱۰ می‌باشد این مقدار در مقایسه مقدار بحرانی جدول (۳۱/۴۱۰) بیشتر می‌باشد

جدول شماره (۴): آزمون فرضیه چهارم پژوهش

MI	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	سوال
	کامل موافقم	کامل موافقم	موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	مخالفم	کامل مخالفم	کامل مخالفم		
۴۳۲	۲۱۳	۲۱۰	۱۲۴	۴۷.۳۲	۹	۴۷.۹۳	۲	۱.۸۳			۱۴
۴۳۲	۲۱۳	۱۷۲	۲۰۲	۴۷.۳۲	۹	۴۷.۹۳	۵۲	۱.۸۳			۱۵
۳۹۹	۱۹۷	۱۵۸	۱۹۴	۲۰۵	۴۳.۷۱	۳۶	۴۴.۲۷	۱.۶۹			۱۶
۴۳۲	۲۱۳	۱۶۹	۱۶۵	۴۷.۳۲	۳۹	۴۷.۹۳	۵۶	۱.۸۳	۳		۱۷
۴۳۲	۲۱۳	۱۹۲	۷۹	۴۷.۳۲	۱۳۲	۴۷.۹۳	۲۹	۱.۸۳			۱۸
۴۳۲	۲۱۳	۷۹	۲۳۷	۴۷.۳۲	۱۱	۴۷.۹۳	۹۹	۱.۸۳	۶		۱۹
۲۱۲۷	(foi-fei)²	۱۰۳۹	(foi-fei)²	۱۰۳۲	(foi-fei)²	۲۳۳	(foi-fei)²	۲۳۶	(foi-fei)²		۹
	foi		foi		foi		foi		foi		سوال
	۲۰.۴۱	۲۰.۵۳	۳۱.۰۳	۴۷.۹۳	۱.۸۳	۱.۸۳	۱.۸۳				۱۴
	۷.۹۱	۰.۲۸	۳۶.۰۸	۰.۳۵	۱.۸۳	۱.۸۳	۱.۸۳				۱۵
	۷.۶۴	۰.۶۷	۱.۳۶	۴۴.۲۷	۱.۶۹	۱.۶۹	۱.۶۹				۱۶
	۹.۱۱	۹.۴۹	۱.۴۶	۱.۳۶	۰.۷۵	۰.۷۵	۰.۷۵				۱۷
	۲.۰۸	۸۱.۳۸	۱۵۱.۵۲	۷.۴۸	۱.۸۳	۱.۸۳	۱.۸۳				۱۸
	۸۴.۳۵	۳.۵۸	۲۷.۸۸	۵۴.۴۱	۹.۵۲	۹.۵۲	۹.۵۲				۱۹
	$\sum \frac{(foi-fei)^2}{foi}$	۶۷۰	۱۱۶	۲۴۹	۱۵۶	۱۷					جمع

جدول شماره (۵): آزمون فرضیه پنجم پژوهش

MI	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	foi	سوال
	کاملاً موافقم	کاملاً موافقم	موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	مخالفم	مخالفم	مخالفم	کاملاً مخالفم	
۴۲۹	۱۱۱,۶۹	۱۲۱	۱۶۹,۵۳	۱۳۹	۶۶,۶۱	۱۰۶	۴۲,۰۸	۳۹	۳۹,۱	۲۴	۲۰
۴۳۲	۱۱۲,۴۷	۱۶۰	۱۷۰,۷۱	۱۵۱	۶۷,۰۸	۹	۴۲,۳۸	۱۰۶	۳۹,۴	۶	۲۱
۴۲۹	۱۱۱,۶۹	۹۸	۱۶۹,۵۳	۱۵۳	۶۶,۶۱	۹۱	۴۲,۰۸	۲	۳۹,۱	۸۵	۲۲
۴۲۹	۱۱۱,۶۹	۱۲۱	۱۶۹,۵۳	۲۱۹	۶۶,۶۱	۳۵	۴۲,۰۸	۲	۳۹,۱	۵۲	۲۳
۴۳۲	۱۱۲,۴۷	۶۰	۱۷۰,۷۱	۱۸۸	۶۷,۰۸	۹۳	۴۲,۳۸	۶۲	۳۹,۴	۲۹	۲۴
۲۱۵۱	(foi-fei)²	۵۶۰	(foi-fei)²	۸۵۰	(foi-fei)²	۳۳۴	(foi-fei)²	۲۱۱	(foi-fei)²	۱۹۶	Ri
	foi		foi		foi		foi		foi		سوال
	۰,۷۸		۵,۵۰		۲۳,۲۹		۰,۲۳		۵,۸۳		۲۰
	۲۰,۰۹		۲,۲۸		۵۰,۲۹		۹۵,۵۲		۲۸,۲۸		۲۱
	۱,۶۸		۱,۶۱		۸,۹۳		۳۸,۱۸		۵۳,۹۲		۲۲
	۰,۷۸		۱۴,۴۴		۱۵,۰۰		۳۸,۱۸		۴,۲۶		۲۳
	۲۴,۴۸		۱,۷۵		۱۰,۰۲		۹,۰۹		۲,۷۳		۲۴
	۴۷,۸۰		۲۵,۵۷		۱۰۷,۵۲		۱۸۱,۱۹		۹۵,۰۱		جمع
	$\sum \frac{(foi-fei)^2}{foi}$	۴۵۷,۰۹									

۵) فرضیه پنجم: بین کنترل و نظارت فرهنگی و توجه به ضریب توافقی ($0 < C = 0,18 < 0,5$) خیلی ضعیف می‌باشد. (جدول شماره ۵)

فرض صفر (فرض مخالف H_0): بین کنترل و نظارت فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود ندارد.
 فرض تحقیق (فرض موافق H_1): بین کنترل و نظارت فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.
 فرض صفر (فرض مخالف H_0): بین مدیریت فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود ندارد.
 فرض تحقیق (فرض موافق H_1): بین مدیریت فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد.

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = 0,18$$

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = 0,17$$

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوتر محاسبه شده برابر ۶۷۰ صو مقدار بحرانی کای اسکوتر در سطح خطای ۵ درصد و درجه آزادی ۱۶ ($r-1$) $(m-1) \times$ مساوی ۲۶/۲۹۶ می‌باشد این مقدار در مقایسه مقدار بحرانی جدول (۲۶/۲۹۶) بیشتر می‌باشد و آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد لذا فرض مخالف مبنی بر عدم تأثیر مستقل بر متغیر وابسته رد و فرض تحقیق تأیید می‌گردد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین کنترل و نظارت فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد؛ و شدت این ارتباط با همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مقدار کای اسکوتر محاسبه شده برابر ۸۲۰,۱۸ صو مقدار بحرانی کای اسکوتر در سطح خطای ۵ درصد و درجه آزادی ۱۶ $(m-1) \times (r-1)$ مساوی ۲۶/۲۹۶ می‌باشد این مقدار در مقایسه مقدار بحرانی جدول (۲۶/۲۹۶) بیشتر می‌باشد و آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد لذا فرض مخالف مبنی بر عدم تأثیر مستقل بر متغیر وابسته رد و

جدول شماره (۶): آزمون فرضیه ششم پژوهش

MI	fei	foi	fei	foi	fei	foi	fei	foi	fei	foi	سوال
	(R=10)***	کاملآ موافقم	(R=10)***	موافقم	(R=10)***	نظری ندارم	(R=10)***	مخالقم	(R=10)***	کاملآ مخالفم	
	۲,۱۵۱	۶۹۹,۸۱	۵۶۰	۸۶۳,۱۸	۸۵۰	۲۷۷,۰۶	۳۳۴	۲۱۸,۳۲	۲۱۱	۹۲,۶۳	۱۹۶
	۲,۵۵۹	۸۳۲,۵۵	۱,۰۴۹	۱,۰۲۶,۹۱	۱,۰۳۲	۳۲۹,۶۱	۲۳۳	۲۵۹,۷۳	۲۳۶	۱۱۰,۲۰	۹
	۲,۵۴۷	۸۲۸,۶۴	۸۳۸	۱,۰۲۲,۰۹	۱,۰۷۷	۳۲۸,۰۷	۴۴۷	۲۵۸,۵۱	۱۴۷	۱۰۹,۶۹	۳۸
	۲,۱۱۱	۶۸۶,۷۹	۵۵۱	۸۴۷,۱۳	۷۸۴	۲۷۱,۹۱	۲۰۰	۲۱۴,۲۶	۴۱۶	۹۰,۹۱	۱۶۰
	۸۴۹	۲۷۶,۲۱	۳۲۶	۳۴۰,۷۰	۳۵۷	۱۰۹,۳۶	۱۰۲	۸۶,۱۷	۲۷	۳۶,۵۶	۳۷
	۱,۰۲۱۷	(foi-fei)T	۳۳۲۴	(foi-fei)T	۴۱۰۰	(foi-fei)T	۱۳۱۶	(foi-fei)T	۱,۰۳۷	(foi-fei)T	۴۴۰
		fei		fei		fei		fei		fei	سوال
		۲۷,۹۳		۰,۲۰		۱۱,۷۰		۰,۲۵		۱۱۵,۳۴	A۵
		۵۶,۲۸		۰,۰۳		۲۸,۳۲		۲,۱۷		۹۲,۹۴	A۴
		۰,۱۱		۲,۹۵		۴۳,۱۲		۴۸,۱۰		۴۶,۸۵	A۳
		۲۶,۸۵		۴,۷۰		۱۹,۰۲		۱۸۹,۹۵		۵۲,۵۰	A۲
		۸,۹۷		۰,۷۸		۰,۴۹		۴۰,۶۳		۰,۰۱	A۱
		۱۲,۱۴		۸,۶۶		۱۰۲,۶۵		۲۸۱,۱۰		۳۰۷,۶۴	جمع
	$\sum \frac{(foi-fei)^2}{fei}$		۸۲۰,۱۸								

فرض تحقیق تأیید می‌گردد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین مدیریت فرهنگی و وندالیسم رابطه وجود دارد؛ و شدت این ارتباطات وجه به ضریب توافقی ($0,5 < C = 0,07 < 0$) بسیار ضعیف می‌باشد. (جدول شماره ۶)

با توجه به اطلاعات به دست آمده در خصوص اهمیت ابعاد مدیریت فرهنگی مشخص شد که بعد برنامه‌ریزی فرهنگی از بیش‌ترین میزان اهمیت در میان ابعاد پنج‌گانه مدیریت فرهنگی برخوردار می‌باشد. از نظر شهروندان بعد برنامه‌ریزی فرهنگی به میزان ۰/۳۶ درصد، بعد بسیج منابع و امکانات فرهنگی با ۰/۲۷ درصد، هدایت و رهبری فرهنگی با ۰/۲۴ درصد، نظارت و کنترل فرهنگی به میزان ۰/۱۸ درصد، و سازمان‌دهی فرهنگی با ۰/۱۳ و مدیریت فرهنگی ۰/۰۷ درصد در تحقق نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم موثر می‌باشد. در مرحله بعد از تعیین اهمیت ابعاد توسط هم‌اندیشی با خبرگان و مدیران فرهنگی و ش‌هری در بعد برنامه‌ریزی فرهنگی، شاخص‌های سیاست‌های فرهنگی و مقررات و حقوق فرهنگی بیش‌ترین میزان اهمیت را دارا بوده و در

مؤلفه سازمان‌دهی فرهنگی، شاخص پرورش سرمایه‌ها و مدیران فرهنگی مدنظر قرار گرفت و در مؤلفه بسیج منابع و امکانات فرهنگی شاخص اطلاع‌رسانی از طریق رسانه و تبلیغات بیش‌ترین اهمیت را داراست و در بعد هدایت و رهبری فرهنگی احساس اجحاف و بی‌عدالتی و در کنترل و نظارت فرهنگی شاخص نظارت غیرمستقیم از بیش‌ترین اهمیت برخوردارند. سایر شاخص‌ها به نسبت در درجات بعدی اهمیت قرار دارند. از تجزیه و تحلیل اطلاعات چنین برمی‌آید که مؤلفه برنامه‌ریزی فرهنگی و پس از آن مؤلفه بسیج منابع و امکانات از بیش‌ترین اهمیت در شناسایی نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم برخوردار می‌باشند. این نشان می‌دهد که مدیریت فرهنگی در فعالیت‌ها و رسالت خود به این مهم پرداخته و مؤلفه‌های مزبور به ویژه در سیاست‌گذاری‌ها و اتخاذ راهبردها و برنامه‌ریزی‌ها مدنظر مدیریت فرهنگی قرار گیرد. در خصوص مؤلفه بسیج منابع و امکانات نیز با توجه به اهمیتی که این حوزه با عنوان بیرونی‌ترین مؤلفه اثرگذار در مدیریت فرهنگی محسوب می‌شود. با ساماندهی و تنوع و تقویت و تغییر

- در منابع و امکانات به جلوگیری و کنترل این رفتار کجروانه برسیم. در بررسی مؤلفه سازمان‌دهی فرهنگی و کنترل و نظارت فرهنگی می‌بینیم که این دو مؤلفه کمترین درصد را در میان مؤلفه‌های پنج‌گانه مدیریت فرهنگی داشته و این نشان از ضعف در حوزه‌های یادشده است که با سازمان‌دهی مناسب می‌توانیم هزینه‌های ناشی از این آسیب اجتماعی را کاهش داده و تضاده و دوگانگی ارزشی میان فرد و جماعه را از بین ببریم. در بحث نظارت. کنترل فرهنگی با تقویت نظارت غیرمستقیم و نامحسوس اعتماد متقابل را بین فرد و جماعه ایجاد کرده و فرد را به ارزش‌های حاکم بر ساختار نظام اجتماعی نزدیک‌تر کنیم و با ایجاد انگیزه در مشارکت در امور شهری فرد و ندال را به سمت الگوهای رفتاری مناسب هدایت کرده و موجب کاهش و کنترل اعمال وندالیستی شویم.
- مؤلفه مدیریت فرهنگی به عنوان ضعیف‌ترین مؤلفه ارزیابی می‌گردد که نشان از ضعف نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم دارد که این به معنای عدم کارایی مدیریت فرهنگی نمی‌باشد بلکه به معنی دور بودن از وضعیت مطلوب است که با به کار بستن تمهیدات لازم به سمت آن نیل می‌کنیم.
- نتیجه‌گیری و پیشنهادات**
- با توجه به اهمیت نقش مدیریت فرهنگی در مدیریت کلان کشور و تأثیرگذاری آن در حوزه فرهنگ ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، چنانچه از پژوهش حاضر بر می‌آید، مدیریت فرهنگی کشور نتوانسته است توفیقات چندانی در تأمین هدف مورد نظر داشته و فعالیت‌های مورد نظر فاصله زیادی با وضعیت آرمانی دارند. در پژوهش حاضر با مطالعه عمیق پدیده وندالیسم و ضمن کسب نظرات و دیدگاه‌های متخصصان امر، به اشکال، ابعاد و عوامل وندالیسم پرداخته شد و در خلال این تلاش، شیوه‌هایی برای
- مهار وندالیسم و مقابله اساسی با آن به دست آمد که در این بخش به آنها پرداخته می‌شود.
- (۱) عدم تأکید و تکیه محض به تصدی‌گری دولت در تدبیر و مهار وندالیسم و مقابله با آن. در این میان نقش نهادهای میانجی در مدیریت منازعه بسیار تعیین‌کننده است.
- (۲) زمینه‌های ساختاری بستگی زیادی به افزایش یا کاهش وندالیسم دارد. زیربنایی‌ترین اقدام مقابله‌ای برای مهار وندالیسم، اصلاح ساختارها و تصحیح روندهای مربوط به ساختار است. بدون این اصلاح، تلاش برای مقابله با وندالیسم، مبارزه با معلول‌ها تلقی می‌شود.
- (۳) محرومیت‌زدایی، تضمین تأمین نیازهای اولیه شهروندان، بسط عدالت، نگاه یکسان به تمام شهروندان در برابر قوانین، مبارزه با نامنی‌ها و خطرات پیش روی شهروندان، تقویت ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و پاسداری از آنها، اخلاقی کردن روابط اجتماعی و... تأثیر زیادی در نظم‌پذیری شهروندان و عدم توسل به تخریب و اغتشاش خواهد داشت.
- (۴) رسانه‌های جمعی سهم غیرقابل‌انکاری در کنترل وندالیسم و مهار آن دارند.
- (۵) تقویت هویت ملی، غرور ملی و میهن‌دوستی و افزایش تعلق خاطر شهروندان نسبت به کشور ایران.
- (۶) سهیم کردن جوانان و نوجوانان در اداره محیط اطراف خود (محیط زندگی، محله، مدرسه و...) و بسط سازوکارهای مشارکتی و به حساب آوردن سبب کاهش شدید رفتارهای وندالیستی می‌گردد.
- (۷) وضع قوانین و مقررات فرهنگی کاربردی در مواجهه با پدیده‌های اجتماعی.

- ۸) سرمایه‌گذاری فرهنگی روی نهاد خانواده و حمایت بی‌دریغ از این نهاد.
- ۹) ایجاد محیط فرهنگی امن و به دور از تشویش و سردرگمی برای جوانان.
- ۱۰) تقویت انسجام اجتماعی و همبستگی ملی و افزایش پیوندهای قومی، زبانی، مذهبی و...
- ۱۱) افزایش تعهد اجتماعی و تسری دادن شعار «شهر ما خانه ما»
- ۱۲) تقویت هنجارهای اجتماعی از جمله التزام به قانون، به نحوی که بتوانند جنبه مطلوب خود را داشته باشند و در اعماق ذهنیت شهروندان نفوذ پیدا کنند و اقتدار آمرانه خود را حفظ کنند.
- ۱۳) احترام به شخصیت جوانان و نوجوانان (به عنوان افرادی که بیشتر با این پدیده درگیرند) و مراعات غرور آنان سبب می‌شود که ایشان نیز خود را افرادی با شخصیت و محترم تلقی کنند.
- ۱۴) در هر جامعه‌ای که منافذ و مجاری اعلام نارضایتی و اعتراض مسدود باشد، قهراً وندالیسم نیز نمود بیشتری پیدا می‌کند. این سیاست، هزینه‌های مادی و غیرمادی را کاهش داده و نوعی نظام خود کنترلی را در داخل سیستم مدیریتی پدید می‌آورد که در کنار کنترل اجتماعی بسیار موثر می‌باشد.
- ۱۵) احصای آسیب‌های اجتماعی در شهر تهران و در اختیار داشتن آمار آنها و به هنگام کردن اطلاعات مربوط به آنها و شناسایی پراکندگی جغرافیایی آسیب‌ها در حاشیه و متن شهر به منظور پیشگیری و درمان آسیب‌ها، از ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر است.
- ۱۶) تقویت تشکل‌های مختلف اجتماعی و ایجاد انجمن‌ها، جمعیت‌ها و تشکل‌های مختلف که هر یک بتوانند هر ذائقه‌ای را به خود جلب نماید،
- سبب می‌شود شهروندان، به ویژه نسل جوان، کمتر احساس بیگانگی نمایند.
- ۱۷) فردیت زدایی از راهکارهایی است که در جوامع جدید بدان توجه ویژه‌ای می‌شود. به سبب سیطره تکنولوژی تماس می‌گیرند. راه‌اندازی اتاق گفت‌وگو در فرهنگسراها، طراحی شبکه تلفنی برای تماس شهروندان برای اظهار عقاید و نظرات خود، تأسیس کلوب‌ها و مراکز تماس حضوری و... می‌تواند به تلطیف فضای انسانی منجر شده و پیامدهای فردیت را کاهش دهد.
- ۱۸) ایجاد بسترهای متنوع که به روش‌های قانونی و کم‌هزینه امکان تخلیه هیجانی میسر گردد.
- ۱۹) کنترل اجتماعی به روش غیررسمی و نظارت غیرمستقیم برای مقابله با وندالیسم موضوعیت ویژه‌ای دارد. مهم‌ترین آماج برنامه‌ریزان فرهنگی، امنیتی و شهری در مبحث کنترل اجتماعی، خانواده به شمار می‌رود. در مدرسه نیز با اجرای سیاست‌های متناسب و از طریق تربیت و آموزش دانش‌آموزان، نظم‌پذیری، قانون‌گرایی، عدم خشونت، نوع‌دوستی، امنیت اجتماعی، منافع و مصالح ملی، میهن‌دوستی و... را می‌تواند روش و منش آنان درون ذهنی نمود.
- ۲۰) تقویت مراکز مشاوره و توجه ویژه به شخصیت‌های ماجراجو، هیجان‌طلب، بزه‌کار و ضد اجتماعی و تلاش برای اصلاح شخصیت و منش و رفتار آنان نیز در کنترل وندالیسم می‌تواند مؤثر واقع شود.
- ۲۱) مراقبت از امکانات و رفع سریع خرابی‌ها در سطح شهر و مشارکت وندال‌ها به مرمت و تعمیر آنچه که خود خراب کرده‌اند.
- ۲۲) زیباسازی محیط زندگی و شیک کردن فضاها و تأسیسات شهری سبب می‌شود که برخی از وندال‌ها از قصد خود منصرف شوند.

- (۲۳) توجه به گروه‌های نخستین نظیر گروه همسالان و همسالان و محیط‌های دوستی نیز سبب کاهش تمایل به وندالیسم می‌گردد.
- (۲۴) آگاه ساختن اعضای جامعه از مجازات‌های سنگین اقدامات تخریبی حائز اهمیت است
- (۲۵) تکنولوژی‌های مدرن ضبط، تصویربرداری و ذخیره‌سازی که حاوی انعطاف‌های متنوع می‌باشند، توانسته است کلیه فضاها و افق‌های مقابل دوربین را تحت پوشش قرار دهد علاوه بر این، حضور نامحسوس پلیس در محیط‌هایی که دانسته وندالیسم بالاتر فرض می‌شود نیز تا حدی می‌تواند در مهار و کنترل وندالیسم تأثیرگذار باشد.
- (۲۶) تقویت امنیت استادیوم و طراحی لایه‌های مختلف امنیتی در جریان مسابقات، با تعریف و وظایفی معین (همچون طراحی‌های امنیتی در فرانسه و انگلستان)، فروش اینترنتی بلیت مسابقات، شماره‌گذاری صندلی‌ها و تطبیق شماره بلیت با شماره صندلی و مشخص بودن مشخصات خریدار و مکان خرید بلیت فرد را به این موضوع آگاه می‌سازد که در صورت هرگونه اقدام تخریبی با رهگیری و ردیابی به راحتی می‌توان وی را مورد شناسایی قرارداد.
- (۲۷) نگاه ویژه به نقاط جرم‌خیز شهر و سرمایه‌گذاری گسترده فرهنگی در این مناطق می‌تواند در کنترل وندالیسم و سایر آسیب‌های اجتماعی تأثیرگذار باشد.
- (۲۸) ایجاد جاذبه بیش از پیش برای فرهنگسراها، محیط‌های تفریحی، آموزشی، ورزشی، فرهنگی و هنری و تشویق مستمر جوانان و نوجوانان برای حضور در این مراکز و مدیریت اوقات فراغت.
- (۲۹) توجه به کرامت انسانی به عنوان یک ابزار کنترل فرهنگی...
- (۳۰) مقاوم‌سازی تجهیزات، مبلمان شهری، صندلی اتوبوس‌ها و واگن‌های مترو و ورزشگاه‌ها، نیمکت‌های پارک‌ها و استفاده از فلز، پلاستیک فشرده و مقاوم و فایبرگلاس، اقدام وندالیستی را با مشکل مواجه می‌کند.
- (۳۱) ساخت پارک‌ها و مراکز تفریحی و فرهنگی در مناطق حاشیه راه‌آهن، نوجوانان را به سوی این مراکز سوق می‌دهد و عملاً آنها را از آسیب زدن به قطارها منصرف می‌سازد.

منابع و مأخذ

- (۱) آقازاده، معصوم. (۱۳۸۷). بررسی عوامل اجتماعی و محیطی مؤثر بر وندالیسم در بین نوجوانان شهر تهران (مطالعه تطبیقی بین دانش‌آموزان پسر دوره راهنمایی و دبیرستان). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما: دکتر مسعود گلچین، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده ادبیات.
- (۲) احمدی علی‌آبادی، کاوه: «شکاف نسل‌ها» (مقاله)، سایت اینترنتی.
- (۳) اشرف، احمد. (بی تا). کژرفتاری - مسائل انسانی و آسیب‌شناسی اجتماعی (مجموعه گفتارها)، تهران، آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی، ۱۳۵۴.
- (۴) بنی فاطمه، زهرا و سوده مقصودی. (بی تا). تحلیل محتوای دیوان‌نویسی‌های کلاس‌های درس دانشگاه شهید باهنر کرمان. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال.
- (۵) بیکر، ترزال. (۱۳۷۷). نحوه انجام تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: روش ۱۳۷۷.
- (۶) داوری عهد، محمود. (۱۳۸۳). بررسی عوامل اجتماعی، اقتصادی مؤثر بر تخریب اموال عمومی در بین دانش‌آموزان شهر قم. پایان‌نامه کارشناسی

- ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده علوم اجتماعی.
- (۷) رضاییان، علی. (۱۳۸۳). مبانی سازمان و مدیریت. تهران: سمت.
- (۸) رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۶). کند و کاوها و پنداشته‌ها، شرکت سهامی انتشار.
- (۹) رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۸). آنومی یا آشفتگی اجتماعی: پژوهشی در زمینه پتانسیل آنومی در شهر تهران. تهران: نشر سروش.
- (۱۰) رمضانی، ناصر. (۱۳۷۵). وندالیسم: بررسی موردی عوامل مؤثر بر پیدایی رفتارهای وندالیستی در میان برخی پسران ۸ تا ۱۲ سال ساکن حاشیه خطوط راه آهن در جنوب شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما: دکتر محسنی تبریزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- (۱۱) ریتزر، جرج. (۱۳۷۴). نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی.
- (۱۲) روح‌الامینی، محمود. (۱۳۸۷). زمینه شناسی فرهنگ. تهران: انتشارات اطلاعات.
- (۱۳) شکرریزی، زهرا. (۱۳۷۷). وندالیسم: بررسی موردی عوامل مؤثر بر پیدایش رفتارهای وندالیستی در دبیرستان‌های پسرانه شهر تهران در سال تحصیلی ۷۵-۷۶. پایان نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما: دکتر محسنی تبریزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- (۱۴) صالحی امیری و امیر عظیمی دولت‌آبادی. (۱۳۸۷). مبانی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی. تهران: پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- (۱۵) صالحی امیری و همکاران. (۱۳۸۹). مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی. تهران: نشر پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- (۱۶) فراهانی، فاطمه. (۱۳۸۹). توسعه فرهنگی و رسانه ملی (طراحی مدل اندازه‌گیری تأثیر رسانه ملی در توسعه فرهنگی). نشر معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، تهران.
- (۱۷) گیدنز، آنتونی. (۱۳۷۳). جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری کاشانی. تهران: نی.
- (۱۸) محسنی تبریزی، علیرضا. (۱۳۷۴). وندالیسم، مبانی روانشناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی و روانشناسی رفتار وندالیستی در مباحث آسیب‌شناسی و کژرفتاری اجتماعی. طرح پژوهشی به سفارش شهرداری تهران.
- (۱۹) محسنی تبریزی، علیرضا، رضا صفری شالی. (بی‌تا). بررسی زمینه‌های بزه‌کاری و تخریب اموال عمومی توسط نوجوانان مطالعه موردی برنوجوانان استان قزوین. فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی، سال دوم، شماره ۳.
- (۲۰) ممتاز، فریده. (۱۳۸۳). انحرافات اجتماعی: نظریه‌ها و دیدگاه‌ها. تهران: انتشار.
- (۲۱) میلر، دلبرت. (۱۳۸۰). راهنمای سنجش و تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییب تهران: نشر نی.
- 22) Moser, G (1988) vandalism in urban public telephones, journal of Environmental social psychology. v.8, N.4, pp,80-91
- 23) Kube, E.L. Schuster (1985) vandalism in urban Environment: Importance scape and context of the phenom journal of Review international the Criminology. V.38, N.2, pp.139.
- 24) Mayer, R and others (1987) A search for the Elusive setting Event of school vandalism journal of Education and Treatment of children. V.10, N3, pp.250-270
- 25) Sommer, R (1991) crime and vandalism journal of Environmental psychology V.7, N.1 pp 1-72
- 26) Brown Gregory, Sloan Devlin Ann (2003) Vandalism: Environmental and Social Factors, Journal of College Student Development; 44, 4; ProQuest Education Journals pg. 502.
- 27) S. Kakuta', M. Yamaguchi', A. Ito, Y. Ishiharan, M. Yamamoto', S. Tashiro,

- Prevention against Vandalism on the TRITON Buoy System, Independent Administrative Institution. Japan Agency for Marine-Earth Science & Technology (JAMSTEC).
- 28) Clarence Tygar (1988) Public School Vandalism: Toward a Synthesis of
- 29) Theories and Transition to PARADIGM ANALYSIS, Adolescence; 23, 89; Academic Research Library pg. 187
- 30) Horowitz Tamar (2003) Tobaly David, School vandalism: Individual and social context, Adolescence 38, 149; Academic Research Library pg. 131
- 31) www.zone6.com

